

ANKIETA

Słownika Polski Walczącej na Kresach Północno-Wschodnich II RP

1. KOPROWSKI Franciszek ps. "Dąb", "Konar" mjr.
s. Jana
2. Urodzony 11.X.1895 pod Brodnicą na Pomorzu
3. Zmarł 2.VI.1966 na skutek długotrwałej choroby/nowotwór/, Pochowany na cmentarzu w Warszawie-Żerzeniu
4. Urodził się w rodzinie kowala wiejskiego, prowadzącego małe gospodarstwo rolne pod Brodnicą. Uczęszcza do paruskiej szkoły powszechnej i pomaga w pracy ojcu. W grudniu 1918 zorganizował paruosobowy oddział powstańczy z którym przedziera się przez kordon i walczy w powstaniu Wielkopolskim. Z oddziałów powstańczych został przeniesiony do Wojska Polskiego, z którymi uczestniczył w wyzwoleniu Wileńszczyzny. Po zakończeniu działań wojennych uczy się w Wilnie na wojskowe kursy maturalne, które zalicza z wynikiem pozytywnym. Otrzymał przydział do 10 p.uł. Litewskich w Białymstoku. W 1925 mianowany został podporucznikiem w korpusie oficerów kawalerii. Zainteresowania K problematyką sportu i wychowania fizycznego młodzieży wojskowej wyraziły się ukończeniem metodycznego kursu w Centralnej Szkole Gimnastyki i Sportu w Poznaniu. W związku z uzyskaniem profesjonalnych uprawnień został mianowany z instruktora wf - na kierownika wszystkich kursów wf i sportu w Centrum Wyszkożenia Kawalerii w Grudziądzu. W kilkunastoletnim okresie kariery sportowej w wojsku m.in. zdobył - trzykrotnie tytuł mistrza wf armii w pięcioboju nowoczesnym, parokrotnie też był wicemistrzem. Wicemistrzostwo armii w szpadzie. W 1928 startował w reprezentacji Polski na IX Igrzyskach Olimpijskich w Amsterdamie, a w 1931 startował na międzynarodowych przedolimpijskich Igrzyskach w Sztokholmie, zajmując 34-te miejsce. W 1936 na Igrzyskach Olimpijskich w Berlinie K występował jako sędzia bokserki oraz w konkurencji pięcioboju nowoczesnego. ^{xx)}

Równolegle - podjął pracę w Ekspozyturze nr.3 w Bydgoszczy, II Oddziału Sztabu Głównego WP, z personalnym przydziałem odcinka Opole.

W 1939 wyjechał służbowo do Kopenhagi, gdzie zastała go wojna.

5. Przedostaje się do Francji, do obozu wojskowego w Coetquidan, gdzie mianowany został dowódcą batalionu administracyjnego. 18.VI.1940 wraz z batalionem udał się do portu załadowczego w Saint-Jean-de-Luz i został ewakuowany do Anglii.

Otrzymał przydział do 14 p.uł. znajdującym się w składzie 10 Brygady Kawalerii Pancerniej. Następnie prowadził wykłady na kursach dla polskich komandosów, z zakresu wywiadu oraz nauki chwytów. W XI.1942 w Glasgow rozpoczął roczny kurs przygotowawczy dla "cichociemnych" - ukoronowany zrzutem do kraju w nocy 13/14.III.1943 w okolicach Końskich, jako najstarszy stopniem dowódca grupy zrzutowej.

6. Jako funkcyjny dowódca w Oddziale VI Sztabu Naczelnego Wodza - został zaprzysiężony już 29.XII.1942

Po dotarciu do Warszawy K zameldował się u szefa sztabu Komendy Głównej AK gen. "Grzegorza" Tadeusza Pełczyńskiego a następnie u szefa wywiadu.

Otrzymał nominację na szefa ekspozytury ~~VDW~~ w Wilnie - ~~(kryptonim 3 CW, przeorganizowany na "53 KK")~~ z zasięgiem na Wileńszczyznę i kraje bałtyckie. Do Wilna przybył jako Jan Zapolski i podjął pracę w niemieckim przedsiębiorstwie budowlanym "Haus Wohnung", podległym Org. Todt. Szef wileńskiego oddziału przedsiębiorstwa inż. Bosiacki wykorzystywał doskonałą znajomość przez K języka niemieckiego i wysyłał go teraz w delegacjach do Warszawy - co umożliwiła kontakty z bezpośrednim szefem Referatu "Wschód", ~~(wchodzącym w skład "Straganu" Centralnej Komórki wywiadu ofensywnego (krypt. "197", "Marcjanna", "Wd-67"))~~ W skład ścisłej komórki wileńskiej K, używającego ps. "Dąb" wchodzili: oficer techniczny por. cc "Mysz" (zamordowany w torturach podczas śledztwa w gestapo), oficer ośrodkowa por. cc "Alfa", "Urban" (spalony - przydzielony później w GG do rozpoznania obozu koncentracyjnego Oświęcim), podoficer ośrodka plutonowy "wydra" T. Cieleń (spalony + przydział do 6 Dysp. Bryg. AK) itd.

8. XI.1943 gestapo otoczyło domek na Zwierzyńcu, gdzie zamieszkiwał od paru dni K i aresztowało go. Przewieziono K do gmachu gestapo przy ul. Mickiewicza róg Ofiarnej. Poddano z miejsca badaniom z biciem i torturami.

x) prawdopodobnie służył w armii pruskiej w I wojnie światowej i wrócił do kraju u siebie i podał w zyczenie: xx) brak dat awansów - brak dat przybycia - 19 - C Chiebowskiego - MPH 2/1971, str. 456 przybył do Wilna, w sierpniu 1943 i został

0111172

Omdlałego wrzucono do celi. Badania i śledztwo prowadzono. Zdając sobie sprawę z faktu, że wyjątkowo sprawna i silna postura przysporzy długich cierpień w śledztwie, K zdecydował się. Gdy wprowadzony został z celi na powietrze, dziedziniec od strony ul. Ofiarnej, rozpoczął piłowanie drzewa (przy pracującej tu już grupie Żydów z getta.)

~~Opis ucieczki z podwórza gestapo - podały podziemne gazetki i powtórzyła na falach eteru BBC. Oto trasa ucieczki - po uderzeniu wartowników w momencie gdy wjechało na podwórze więzienne auto ciężarowe : otwarcie bramy /skobel/ bieg ul. Ofiarnej, Jasińskiego, na Górę Bouffalową, cmentarz niemiecki, posesje prywatne, Sierakowskiego do zabudowań uniwersytetu, wydziału medycznego i obserwatorium, aż do Wilii gdzie znalazł łódź którą przeprowił się na drugą stronę rzeki. Ucieczka trwała cały czas pod ogniem pościgu. Dotarł wreszcie na zapasową melinę.~~

~~Po przesłuchaniach przez oficerów kontrwywiadu "Cecylii" i złożeniu szczegółowego raportu komendantowi okręgu K został zamelinowany u p. Barinów na Zarzeczcu. Po decyzji osobistej komendanta "Wilka" o możliwości przyjęcia spalonego K do pracy w AK, został skierowany do oddziału Partyzanckiego "Szczerbca" (ze specjalną misją rozpoznawczą istniejącej tam sytuacji), w celu odbycia śmięgodzielnego starcia partyzanckiego~~

~~W rocznicę imienin Wielkiego Marszałka - 19.III.1944 powołana została 6 Dyspozycyjna Brygada AK komendanta okręgu "Wiamo" Powstała z połączenia dwóch oddziałów partyzanckich: Por cc "Brony", "Tońki" A. Boryczki i ppor. "Piotra krypt." "Błyskawica" (Wszystkie nominacje dowódcze zostały ustalone przez szefa Kedywu mjr. Dąbka "K. Radzikowskiego z komendantem "Wilkiem" - i tak mianowano adiutanta brygady, szefa sztabu, kapelana brygady, dowódców 1-j i 2-j kompanii oraz plutonów wydzielonych. Kandydaci na dowódców 3-j, 4-j i 5-j kompanii też zostali wyznaczeni i przysłani przez komendę okręgu. Podobnie - szef żandarmerii brygady i jednocześnie oficer do zleceń specjalnych "Wilka" por. "Roland" został wyznaczony przez "Wilka") (zbyteczne)~~

~~Sumą doświadczeń wojskowych K - dała bardzo dobre wyniki, gdyż "KonaR" jako dowódca brygady, wykazał się w ciągu czterech miesięcy istnienia jednostki, że jest zaprawioną i sprawną bojową - (największą w okupowanym kraju), zwartą jednostką partyzancką, liczącą przeszło 860 żołnierzy. (były znacznie większe np 270PAK - Wolynka)~~

~~Podstępnie aresztowany K wraz z innymi dowódcami oddziałów partyzanckich okręgów wileńskiego i nowogródzkiego AK, w Boguszach w dniu 17.VII.1944 po krótkim śledztwie w Wilnie wywieziony został do ZSRR.~~

~~Pełnił funkcję "starszego" w obozie oficerów AK w Gрязowcu.~~

7. Nie dotyczy.
8. Pobyt w obozie w Gрязowcu do 1948r, kiedy to powrócił do kraju.
9. Nie dotyczy.
10. Początkowo, po przyjeździe do kraju K podjął pracę nauczyciela w różnych szkołach i liceach. Po zamieszkanu w Warszawie w 1950 związał się profesjonalnie z klubami sportowymi i zrzeszeniami - i zakpiął funkcję kapitana sportowego Rady Głównej Zrzeszenia Sportowego "Ogniwo", trenerem szermierki ZS "Kolejarz" oraz ośrodka CRZZ. Ciężka choroba w 1956 spowodowała iż zmuszony został do całkowitego zrezygnowania z wf i sportu. Nie mając najlepszych stosunków ze swoją rodziną, ożenił się po raz drugi i osiadł na małym gospodarstwie ogrodniczym w Żerzeniu.
11. Posiadał Krzyż Zasługi Wojsk Litwy Srodkowej z 1922r Srebrny Krzyż Orderu Virtuti Militari, Krzyż Walecznych (oba zweryf. w 1960) Krzyż Partyzancki, a także honorowe odznaki z tytułu pracy w sporcie.
12. Uzyskał materiały o K - z "Roczników Oficerskich 1925-37 oraz Archiwum WP w Rembertowie.
13. Artykuły biograficzne o K - zawarte w 14, 15, 16 WTK z 1966r oraz nr 14 "Sport dla wszystkich" z dnia 14.VII.1968 - są w określonych fragmentach sprzeczne z sobą - choć St. Truszkowski i R. Żebryk (autorzy) powołują się na bezpośrednie dane od K. Niektóre fakty z b/g K autor niniejszej ankiety uzyskał bezpośrednio od K jeszcze w brygadzie a inne po wojnie.
14. Po za wymienionymi w pkt. 13 - brak innych osób zorientowanych w temacie
15. Prawdopodobnie - dublikat z akt b. Z. Gł. ZEWiD
16. W załączemni - kserofoto

na posztku marca

szefem Ojii WNF2 (Osrodek i Wywiadu Hiszpań, cyfry 7-spec opinijna KCAK 12-między od "Stragom")

Opisował Oto Teatr Stanich Wkr